

Аустријска влада је преко својих многобројних агенција у тим покрајинама, годинама раније имала у рукама потане извештаје о стању аграрног питања — и о њихову босанско-херцеговачких бегова и босанско-херцеговачке раје. Имамо доста разлога да верујемо да је намарила у Бечу закључила окупацију ових двеју провинција турских још рано 1869 године. Још те године је гроф Андраш — главни подстезач целог овог ствари — узбунио био Порту његовим говором о историским правима круне св. Стевана на старо босанско краљевство. Устанак у тим двома провинцијама вукао се читаве три године пре него што ће се Аустро-Угарска појавити на позорници са „јевропским мандатом“ Бечки кабинет је дакле у сваком случају, имао довољно и времена и сретања да предходно окупацију, изнађе сходне лекове за постојећа зла. Факт да то није учињено, као и да се после годину и по дана окупације ништа и непокушава, јесте један груб доказ о неспособности двојне монархије да изврши мисију које се њен главни државник са тако лаким срцем приписује. „Истина“ вели ити општи министар у једном скорашњем извештају његовом о стању Босне под Аустро-Угарском управом, „да аграрно питање није дефинитивно решено, али нашао се бар један *modus vivendi* (начин живљења) између бегова и њихове негдашње раје“. *Modus vivendi*, а колико ли би га и бегова и сељака волели назвати *modus moriendi*! (начин умирања).

ВИДЕЛОВАЧКИ ПАМЕТАР

I ДЕО

„ВЛАДАВИНА КОНСЕРВАТИВНО-НАПРЕДНА“

од св. Јована Гидског до св. цара Константина

(19 октобра 1880 до 21 маја 1882 г.)

(Свршетак)

И наш народ, који је сам себи заслужио ову владу, заслужује сад другу.

Изгледа, као да су последњи избори од 15. Маја, један велики, страхан земаљски и ако хоћете небески знак, за последње дане наших „Виделоваца“, наших „Напредњака“, наших „Аустријанаца“, наше небраће! Куд су пристали сад? Ни у скупштину, ни из скупштине у народ! Зло радни горе дочекали!

Познавали су они значај оваквих резултата. Они су слутили да ће неуспех 15. маја бити њина решавајућа битка: јер онда је мучно догледати опозицији последње редове. Распуст скупштине и наређење општих избора — јесу прва нунда а за њих и прва несрећа!

За то су ето они чинили онолике спреме! За то су престали многи бити оно што су били, а многи прожакени постали чак и оно што нису ни сањали да ће бити! За то су они метули образ под ноге и јавна штампа (тамо њима!) би већ гора од сваког ђубрета! За то су ето они пустили диглине свима својима! Нек иде куд које хоће и како хоће! Оставаљај дужност! Спасавај владу! Агитирај! Апи! Грди! Суди! Гони! Не остави ништа неучињено — па куд пукло да пукло!

Ко сме да се подхвати да опише све сине, које су стављене у покрет 15. маја?

Некада је народ вадио своје посланике из асиа силом својих руку, које су старија браћа њихова у асиа бацила. Сад народ вади силом свога гласа опет многе посланике из асиа, у који су их стрпила ова млађа конзервативна деца. А за идућу страну данашњег жалосног доба докле је већ доспео, кривцом владе, имамо само да поменемо да је у крушевачком окр. народ једног капетана ухаутио невао и ухауено. Ето куд је пукло. Како ће се даље распући, још се не да предвидети.

А њима је пукло међу оба ока. Сва је добања напредњачка преполовена. И са њиховим политичким мозговима више не стоји добро, по обичном рецепцу за здраве умове, који ће држањом да владају!

Прво им је „са срећом“ отпочео нову каријеру баш нико ситнију, по главном „председник збора напредне странке“ Милош Галишић, познат у историји иначе као „Дрински војвода“ (а записат још и у једну казнену вапарску књигу у Зајечару!)

Овај славни историјски муж, овај стуб напредњачке партије, овај свемоћни властитељ дахијског места на Подубари — скруши се још 6. дана пред изборе, у 10. маја. Њега збацише с кметства у Ваљево. Да би спасао свом цубету бар личину, кад му оде чоја на карише: он је претходно, као од добре воље дао чак и оставку, а два дана после свршеног избора кад је други већ изабран био јавио је да и неће више да ка бирају. — А „Видело“ му придржа „чес“ изјављујући да је „напредна странка у Ваљево решила да се уздржи од гласања“. Па ипак је видимо оличену и неуздрану са читави — два гласа! Колико посејо, толико пожео!

Баксуз почетак! Али се више напредњачка кола нису могла вратити на траг. Газда је био сео на њих и 15. Маја сва оаунава, без наплатака, без леса, без покривача — враћају се у велики политички ар: у „Виделвачку партију“.

И као да се дуго више неће извести, да се са њих бесно дилитају „Виделовци“ по земљи Шумадији. И они који су за богато натовареним колима пристајали, вукали или туркали: све ће то да остави, све да се разиђе, све ка миши што оставе цушту и празну лађу.

И ето, сад смо на крају!
Биће и од сад копрцања, биће опет унапређења, говења, пакости, сваке врсте, као „пред глашу“. Али, дана среће њихове као да су избројани. Они ће истина место еракова извести кога старијег у долама, са седом брадом, да мало поглади али су бош посла! Ново доба настаје! Доста су чуда починили. Али једну заслугу имају на својој страни: народ су опаметили! Што викаше његуш турицима: „Слуштава се ја на наше уже; у мало се уже не претрже. У главу ми намет уберасте!“ — Тако се народ од св. Андреје до св. Цара Константина спуштао низ Виделовачко уже у велики амбиос. Некако тек да се откине — по народ изаде на видело сунчање: али неса испаде и оста у амбиосу. Сад ваља издирати и другове плаћати. То нам је бар. И нама не остаје ништа друго, до да одвратимо лице своје од ових, туђим и непријатељским ордима окривених пронаљих величина! Доба њиного испаштања

као и певних плаћања, — ту је! Нека би закон, правда и историја сваком до судила по заслуги. Ми смо овим учинили своју дужност.

И ја ћу да свршим први део овога „Паметара“, који докле сам год писао, са сваким сам се њакто, који сам имао онде да прибележим, све више уверавао како је страшна несрећа, кад се читав један народ, овако млад народ, овако млада држава, на але путове наведе, и како је велики и страхан грех на ономе, који то учини!

Дана је 19. мај! Данас су 19 месеци Виделовачке владавине.

Цреко сутра, на св. Цара Константина осећу они са обе своје палаче које на највећој државничкој светици: на устају! готови на сваку борбу. И борбе мора бити, борбе жестоке.

И био победилац ко му драго, а ја желим из дубине мојега срца, да правда наждача, да се право осили на народњем миру места да учини — јер у овој је земљи већ доста несреће било: ја ћу да закључим ове редове речма једног човека, кога ја високо поштујем, речма, које је он изговорио као први министар независне Србије на сред народне скупштине у Нишу, 7. Јануара, 1880. год.

„Крајности нису никада путови слободне. Умереност је пут, који слободи води. Умереност је штит, који слободу чува. Ја нисам никада у моме веку налазио за добро, да будем друг крајности и бујности. Ишао сам свагда средњим путем и мислим да сам слободи ове земље приврдио више, но они, који су ишли путем крајности.“

ДОПИСИ

С пута, 2 јуна.

Од кога закон од тога и безаконје. Нерасудност напредњака, и безобзирност и властоудбље кајмаковаца у Србији, хоће и од најскромнијег а у општенародној невољи најиздашњијег народа у Србији — Пожаревачких мораваца, да створи себи опозицију, какве можда до данас не беше у Србији. Незајучу јадници да је најопакији овај, што ретко и мало говори.

Нико неможе порећи потпуно свесност ових мораваца; а свако ће им признати: поштење, доброту и многу трпљивост. Но све има свога краја, само што је безобразлук кајмаковаца неограничен, док не дође „мачету аража глави“, на онда оно учини своје, а да „изада с њиме о дурек“.

Да се ово потпуно разуме, ваља поћи од Свилајца к Пожаревацу, па да се човек задиви и запита: куд се претопише они питоми, благи и толерантни моравци? и одкуд они тако раздражени и плаћени, да је сваки готов ухватити за оптрцицу ножа? Ко створи ове луде овакве? ...

Ово стана створио је Милутин Гарашанин, упуц Милутина Савоћа из Гараша, доцније из Гроцке, аонинише присталице Вучићеве револуције 1842 год. сазрпанио код цркве Гроцкине, са значајним стоменом кривога натписа оветничког... Узурпирајући власт и право народно, не тражи на народну скупштину посланике из народа, већ полица кога он хоће, мимо закона земаљских и устава, да са својим

људима кроји капу Србији, да за народ ствара законе, појма саи и свако мора да се покорава, Верна копија Фрање Јосифа, који неће изабрано патријарха, већ мандирова, кугу прекоавских Срба, Германа Анђелића! Но ово није Аустро-Угарска. Ово је Србија, коју ни петаконеве патље од Турава немогаћу одродити а немоћи да је Гарашанин пошвабе тако брзо! Млади смо дочекаемо крај! Чујте обрт у нарави Моравца.

Јуна путевах од Свилајца к Пожаревацу и око 5 сахати дођох у Жабаре пред десну механу. У тренутку кад моја кола стадоше, два пона са два друга грађанина, прашташе се, и узбуђени увераваху се, да они другачије ништа између нити смеђу учинити, а да се пред свеским људима не претставе као будале, код јаснога прошеха изборног закона, и одоше на два противна правца.

Ово ми узбуђу радозналост, те упитах онде седеће луде, који и сами наставеше говор ових попова одобравајући им, и они ми нешто о неким пуномоћствима посланичким причаше. Но кад мало после дођох у Ореовицу, одакле опет једна од поменути два пона одлазаше од пешке, а оставши онди грађани са јирошћу и стегнутим несицама продуже говор, о некој неправди, о изигравању народа и гажењу „наших“ права, — опомених се говора у Жабару, па запитах скромно, зашто је овај поп био данас у Жабару? Тада плануше људи па ко од кога брже и жешће причаше ми о избору посланика 31 маја, о саги народа, о притиску и сплеткарењу полиције и т. д. док не изађе сам механарија те ми од прилике исприча ово:

Јуче је 31 маја, био избор посланика у овом срезу због оставке досадашњег. Народ је дошао на абортанком вољом, да досад нити је било већег броја, ни боље слоге, ма да је само три дана раније објављен избор. Чим је председник општине Жабарске позвао бираче у школу и они дошли до једнога, најпре је капетан Бабашић прочитано нешто са мучањем, дакле неки свој краше, који је хтео представити као акт својих старијих, којим прети унапред кривичним законом за сваки неред, а некако ни коме, ни ко ишме. Збор захте да му се тај акт остави или бар каже ко то наређује, но капетан променивши све могуће боје у лицу, брзим кораком оде обзирнући се на све стране на смејући се народ. На кинији досекао га је његов нахмур са потпуном убојном спремом. Председник цинцарици Донча наредио је 15 својих људи да га у случају каква нереда одбране, а да му није било потребе, а неби му ни могли првић.

Збор је свој посао свршио тако озбиљно и достојанствено, како вивад досад. На предлог пона Јове Равниначког, збор једногласно готово, за чланове одбора изабра пона Милана Кушмилевачког, пона Живка Провског, механарију Јоу из Ореовице и писара Боку из Ракница. По жељи Цинцарица Донче, који невероваше да огромна већина прима предлог, изврдио је се они који примāju, и на месту противника остане само Жабарици и Поповичи. Бирачки одбор заузео своје место и гласање је почело у најбољем поретку, тако да осим 6 болесних, сви остали 199 бирача, колико припада на сред, до 11¹/₂ часова пре подне дошли су и изгласали.

ЛИСТАК

МОДЕСТА МИЊОНОВА

ПРИОБЕТА

Х. Балзана

Превод с француског.

(НАСТАВАК)

— О! дете моје, то је зато јер и ја сама оставила сам мог оца и отишла сам за мужем... А мој отац био је самохран, само је мене имао од деце... Је ли то казна коју ми бог зато у животу шаље?... Ја ништем од тебе, да се удам по очиној вољи, да њему оставиш једно место у твојем срцу, да га не жртвујеш твојој срећи, да га оставиш усред породице. Пре но што ћу изгубити вид, ја сам му писала моју вољу, он ће је извршити; ја му препоручујем да своје имање не крви, не што ја не бих имала вере у тебе, али ко се може сасвим основити на зета? Зар сам ја, дете моје, била паметна? Један тренутак решио ми је живот. Лепота, тај тако лажни жиг, мени је истину казала; али ако би се и код тебе тако што десило као код

мене, закуни ми се, јадно дете моје, да ако би те, као и матер твоју, спољашност занела, да ћеш оцу оставити бригу да распшта за поведње, за срце и ранији живот онога, кога ћеш ти бити одликовала, ако би ти случајно човека каквог одликовала!

— Ја се никад нећу удати, но само са саизвољењем мог оца, одговори Модеста. Добивши овај одговор, мати остаде у дубоку ћутању и њено чисто мртво лице показиваше да она премисља на начин сасних људи, у себи осећујући, каквим је гласом њена кћи то рекла.

— То је зато, видиш, чедо моје, опет проговори госпођа Мињоновица по дугу ћутању, што ако ја због погрешке Каролинине умирем мало по мало, твој отац неће преживети твоју погрешку; ја га знам, он би себи просвирао таве кроз главу, за њега у свету неби више било ни живота ни среће...

Ту Модеста оде на неколико вкрака од матере и одмах се врати.

— Зашто си отишла од мене? запита госпођа Мињоновица.

— Плакала сам на твоје речи, мати, одговори Модеста.

— Е дакле, анђелче моје, пољуби ме. Ти никако овде не дубиш?... нико ти не обраћа особиту пажњу? запита је држећи је на крилу, срце на срцу.

— Нико, слатка мати, одговори мала језуитка.

— Можеш ли ми се заклети?

— О, зацело!... викну Модеста.

Госпођа Мињоновица не рече више ништа, она је још сумњала.

— Најпосаје, рече, ако ти не би себи изабрала мужа, учиниће ти то твој отац.

— Ја сам то обећала и мојој сестри и теби, мати. Какав би грех могла ја учинити, кад на моме прету сваки час читам: *Сети се Ветине!*... Сирота сестра!

У који је пар после ових речи наступило ћутање између њери и матере, којој угашене очи ронише сузе што их Модеста не могаше тиме убрисати, кад је пала на колена пред госпођом Мињоновицом и повикала: Опрости, мати, опрости! — у тај исти пар нешаше се честити Димеји уз енгвалско брдо убрзаним ходом, што је посве необично било у касиорову животу.

Три су писма донела пропаст, једно писмо вратио је опет срећу. Оно исто јутро један капетан, који се вратио из китатскога мора, довесе Димеју црну вест од његовога патрона, јединога пријатеља његовога.

Господину Ани Димеју

башкем касару куће Мишон.

„Драги мој Димеји, ја ћу набрзо, само ако буде пловидба добра, за лађом доћи,

по којој ти ово пишем; нисам хтео да оставим мој брод, на који сам се научио, ча сам ти казао: никакав глас, добар глас. Али на прву реч овога писма ти ћеш се обрадовати; јер та је реч: ја имам најмање седам милиона! Од тога носим велик део у читву, трећину у добрим папирима за Лондон и Париз и другу трећину у лепу злату. Твоја новчана пошиљка допустила ми је да постигнем суму, коју сам био себи предузео, хтео сам по два милиона за сваку моју кћер и удобност за мене. Ја сам трговао опшумом на велико за куће у Кантону, свака богатија десет пута од мене. Ви у Европи не можете замислити каквих богаташа има међу трговцима у Китају. Из мале Азије, где сам набавио опшум за јевтине новце, одем у Кантон где сам предао моју робу друштвима, која тим тргују. Последње путовање моје било је на малајска острва где сам добитак од опшума могао да уложим у читав, прву робу. И тако имаћу пет до шест стотина хиљада франака више јер мој чинит рачунам само по оно, што сам ја за њега дао. Увек сам био здрав, никад нисам ни најмање боловао. То се зове радити за своју децу! Одмах друге године могао сам да узмем Мишон, крапан брик од седам стотина тонала, начињен од текова дрвета, окован и шу-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

По 179 гласова добили су посланици у остаци, а по њима кајмакским кандидатима по 15 (чујте) гласова. У потпуној слози цео бирачки одбор, начинио записнице, Спребрајач и оверно спискове, написао и потписао пуномоћства и предлази посланицима у остаци, јер су имали савршену већину гласова, све ово саопштило збору, и све се разишло мирно и достојанствено весело.

Пред вече истог дана чуле су се прангије из Жабара, за које други дан причаше, да је капетан Бабамић са Исакрем Бакићем, Цинцар-Дончом, газда Миладом, наметнутим заступником Жагубичким на скупштини Симом, (који се, узгред буди речено, од разласка опозиције из Београда, бацио непрестано у Жабару, кукући „своје“, ичекајући избор), и учитељем Дивадићким, веселио се усред победе кајмамаованаца над народом. Капетан је објавио, да је добио дешешу, којом Милутин Гарашанин „проглашава да по закону (коме?) вемогу бити посланици оних које је народ изабрао огромном већином гласова, но други за њима, а то газда Милаан из Жабара и поп Станојад из Повода“. Због такве слатке победе због корисног атвентата на Уставна права народна, грмилису прангије, пет подовака пива попијемо; једно буре катранско и сви 6 фењера *омигивских* запалени, су да се осветли мрак „Видела“ и „Садашњости“ данарод боље види шта му се спрема. Ал народ одавна познаје тивце злодустиве још од 1 јануара 1880 од 1 броја тамног „Видела“.

1 Јуна обавануле су на дуваровима механа друшких *авишките* којима се јавља и пркоси народу „да се бавава бори против твонденте воље Милутина Гарашанина“ достојног унука старих „Видицаја и Стамболија“. — а узмено је разишени од капетана глас „да „Краљ не прима“ старе посланике, да је наредио да добу на скупштини оних који после њих с гласовима долазе „на ма и са два гласа“. И овом приликом самовољни министри тенденциозно пуштају гласове, којима као и увек своје ћевове изадије намере заглављују за неприкосновену личност владара!

Данас пак — причаше Ореовчани — капетански пандур одазвао је у Жабаре јучерашње чланове бирачког одбора „да до 12 сати пре подне морају му предстати“. Тамо им прочитао овакву дешешу: „Овог часа добио сам од г. министра дешешу овог садржаја: *гласови даги на старе посланике непријатељу се, јер они по закону не могу бити бирачи, него се имају одасти за посланике оних, који са бројем гласова за њима долазе. Позовите бирачки одбор, да овим лицима изда пуномоћство. Ако чланови одбора нештедику потписати овакво пуномоћство, упутите ова лица и без пуномоћства, тако како ће 3 јуна бити на скупштини, а са члановима одбора поштујте се по парарабу 92 крив. зак. — Ковелец“.* Прочитао им свој резерват, којим нуди да издаду пуномоћство газда Милану и поп Станојду. Члаови су одрекли из ових разлога: 1., што је њихова власт престада од овог часа, кад је избор свршен и скупштина бирачка развила се; а почем је то све било јуче 31 маја, то је тада и свршено, данас нема ни бирача, ни бирача, ни бирачког одбора. 2., што су они своју дужност као чланови бирачког одбора тачно по зако-

ну вршили јуче 31 маја, и издали пуномоћства онима, којима су морали по закону изборном. 3., што дешеша она не каже по ком закону досадашњи посланици не могу бити бирачи, а у изборном закону таквога прописе нема, и 4., што овом дешешом јуче на збору није народ опомнут да не гласа за „старе“, или да је бар ова дешеша упућена била бир. одбору, па би он решио: да ли сме ма за чију љубав газити јасне прописе закона, или не.

Капетан им је пребадио, што нису по распису и указу в-дги да се морају *друшци бирачи*, па да то и бирачима кажу, и по свршетку да су *дужни биле* небројати гласове старим посланицима, но оним другим, па њима и пуномоћства издати. Ту су му чланови лено казали, да бирачки одбор има више пасивну улогу, по којој само гласове бележи, нештајуби о својствима биранога, макар и тужбе било, па *апошто изда пуномоћство оноемо* *има савршену већину гласова* (чл. 37 изб. зак.) сва акта преко позиције и министра спроводи *скупштини*; и само ова, а апсолутно нико више у Србији нема права да решава о правилности избора и својствима изабранога. А у овом случају ни скупштина, ни министар, ни ма ко, није могао унапред означавати правилност или неправилност избора и изабраника, тим мање, што тужбе нема. Са тим су отишли чланови.

(Свршило се)

1

ПРЕДЛОГ

по коме би се могла остварити „Српско-народна“ БАНКА (НАСТАВАК)

Објашњење како се по овоме предлогу може „Српска народна банка“ у живот увести.

бр. 1

За уплату депозита треба тридесет милиона динара. По како Банка и штедионица требају поред паширног јошт зечећег новца да имају у својим касама, то ће требати да се осунује капитал од 33.300.000 динара у аплату, који ће се помоћу акција овако разделити и уплатити.

бр. 2.

Српска банка у Београду и 21 окр. штедионица по Србији броје укупно 33.300.000 динара зечећег новца. Та сума дели се овако: Банка у Београду са 11 милиона штедионица у нишу са 2 милиона штедионица у Смедереву са 1.300.000 а осталих 19 окр. варошних штедионица са по 1 мил. динара.

бр. 3.

Банка у Београду састављена је од 11.000 удеоница штедионица Нишка у 2000 Смедеревска од 1300 комада; а све остале окружне штедионице од 1000 удеоница. Вредност је сваке удеонице 1000 динара, свака удеоница дели се на 10 бројева или части од којих сваки је број — част 100 динара вредност.

бр. 4.

Акције банке и штедионица уплативаће се овако: при упису као 1 месеца уплатиће се свака акција са $\frac{2}{100}$ кад се прими привремена признаница да се у-

плати $\frac{8}{100}$; а додичје сваког месеца по $\frac{1}{100}$ докле се акције не уплате са $\frac{60}{100}$. Кад се са $\frac{60}{100}$ уплате онда престаје уплата акционарска овим распоредом уплате није спречено акционарима да своју акцију брже па и уједанпут уплате а одређење под бр. 4 да се добит дели по акцијама не смета јер према оваквим случајевима добит се може делити и по улогу и по акцијама, то је све једно и следеће уплата од добити овако:

Од суме која у добит долази одбија се $\frac{10}{100}$ за резервни фонд; осталих $\frac{90}{100}$ деле се на две половине, од којих ће једна половина т. ј. $\frac{45}{100}$ ићи на уплату акција а друга половина раздели као дивиденда међу акционаре (удеоначаре). Ова деоба трајаће докле докле се акције подпуно не уплате. После коначне уплате акција задржава се само $\frac{10}{100}$ за резервни фонд, а сви $\frac{90}{100}$ од добити да се деле међу акционаре.

На овај начин прва половина уплате уплатила би се пре 4 године, а друга за непуних 10 година. По томе Српска Банка имала би 33 милиона паширног и један милион и 100.000 динара зечећег новца; Штедионица Нишка имала би 6 милиона паширног а 200.000 динара зечећег новца; Смедеревска штедионица имала би 4 милиона паширног а 100.000 динара зечећег новца остали пак 19 окр. штедионица имале би по 3 милиона паширног а по 100.000 динара зечећег новца, и сваки од ових завода пустили би у свет из своје касе оволике суме које сад напоменуемо.

Што се тиче користи самих акционара то би било овако: једна би се акција од 1000 дина. уплатила до 450 динара на овај начин прво при упису 20 при примању привремене признанице — акције 80 редовно сваког месеца у оставици од 1 године 10 месеци по 10 свега 100 дакле свега за 1 год. 200 динара II. и III. год. а 24 месеца месечно по 10 свега 240 сума у 3 године 440 динара, на ту суму од 440 динара која ће се за три године месечно улагати на сигурно за време тих уплата може се добити 60 динара, што ће изнети половино акције од 1000 динара, затим додичје неће се више улагати према бр. IV овог објашњења.

По овоме јасно је да би свака акција банкина и штедионичка имала своје именовне вредности 100 динара у аплату а 3000 у паширу за исту пак акцију акционари би уплатили непуних 500 д. у зечећем новцу а примили би потпуно 500 динара у пашири.

Све ово могло би се подпуно извршити у току од 14 година.

У број окр. штедионица долази и ваљевска. По овоме распореду пришло би ваљеву да уплати 1 милион динара, а то је 1000 акција. Ваљево би се за средно сматрало кад би му се уступило и три хиљаде акција јер би оно врло радо и лако толики па и већи број акција могло распродати и уплатити.

Ми нећемо да разбиремо за начине, да ли се сад и по другим државама овако оснивају банке, али смемо у тврдо рећи да је се и код њих у самом почетку оснивања банака кубурило можда и више кад су те државе биле у истом економском стању у коме се данас ми са нашим налазимо. Нама је цељ, оном установом, а и света нам дужност нала-

же, да заштитимо земљу од поплаве не само туђих производа, већ и од самог туђег капитала, који се већ печево увлачити врло штетним путем у нашу земљу.

По овоме нашту новац, који би дали за испуне четири године примили би га опет пре 10 година постали би сопственици од 103.300.000 динара. Ако ми овим путем непољемо него би хтели да створимо тако огроман капитал од једном, па га одма и пустили у свет наишли би на две врло велике невоље а то су:

а) Што немамо сад толико готових новца.

(Свршило се)

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Из срза бело-паланачког у округу широтском нишу нам како у целом том срезу нема више „виделоваца“ сем Тасе Јелени телеграфисте и Светозара учитеља. Остали народ сав припада народно либералној партији, која је истинити представник народне мисли ослобођења и уједињења српства.

По да се летимично види какви су ти „виделовци“ у овом срезу.

Погтар Јеленин, шурује са Турцима противу Срба, кињи служитељу, тера их да му кулуке и поштају болесну децу. У канцеларију је пустио неког практиканта из срза те му ради званичне послове, а он јури по срезу и Пироту без питања и дозволе. Има више од хиљаде људи који ће тужити кад дође време, да га закон осудити може за то што шурује са Турцима и ради противу Срба.

Светозар учитељ по уверењу општине крупачке врло је рђавог владања, учинио је многе кривце. Тукао је људе са кундаком. О овоме имају акта која су сада бачена у архиву, акта се налазе под ф. III ред. 285 М 2681. Њега су више пута селаци тукли због прљавих дела и неморалног владања. О свему овом постоје небројено тужаба код министра просвете. Али све те тужбе сахрањене су када у архиву.

Ето такви су напредњаци у срезу бело-паланачком. То су вам и жалосне сурудије „Виделове“. Они ти пошљу по који прегрш љубтера а оно га после на своје калуке довера и штампа. Сад се може замислити колико важи за народ све оно што они противу појединих поштених људи изнесу у „Виделу“. Народ се само глуша овако крајње поварених људи.

Из срза моравског у округу пожаревачком јављају нам, како је велика оторченост у народу што су позвати они у скупштини који нису изабрати народом за посланике. Народ се диви и чуди томе, али сила бога не моли. Но и томе није далеко крај.

Дале нам јављају о древној пијавици пона Станојду Драгуљевићу како је кад

перисан багром, а намештај му је начинен нарочито за мене. И то нешто вреди. Морнарски живот, посао потребни за моју трговину, рад мој да бих постао као неки капетан за дугу пловидбу, све то одржа ме у најбољем здрављу. Кад ти о свему овоме говорим, зар ти не говорим онда и о мојим двома кћерима и мојој драгој жени! Ја се надам, да кад је чуо да сам пропао, онај нитков који ми је одмаио Бетину моју, биће да је њу напустио и заблудела овда да се вратила у обор. Не би ли требало још што појзи придати у маразу? Моје три женске и ти, мој Димеји, вас четворо увек сте ми били на уму за ове три године. Ти си богат, Димеји. Мимо мене имање износи твој део на пет стотина и шест хиљада франака, које ти шаљем у упутници која ће се само теби исплатити од куће Монжевод, која је о томе извештена из Новог Јорка. Још који месец дана, па ћу вас видети све, вадам се, здраве. А сада, драги мој Димеји, ако пишеш само теби, то је зато што желим, да се не зна за моје богатство и што хоћу да теби оставим бригу, да ми анђеле моје спремиш за мој повратак. Ја сам сит трговине и хоћу да идем из Хавра. Много ми је стадо до избора мојих зетова. Намеравам да купим на ново имање изамак Делабасти, да осујем

мајорат од сто хиљада франака доходка у најмању руку и да впитем од краља милост, да ми један од мојих зетова последује у имену и наслову. Јер ти знаш, бедни мој Димеји, какву нам је несрећу довео кобни сјај, што га богатство нири. Ту сам изгубио част једне моје кћери. У Цаву сам одвео натраг најнесрећнијег оца, спромаха холандскога трговца, који има девет милиона и коме су ниткови одмаиали две кћери, па смо заједно плакали као два детета. Дакле ја нећу да се дозна за моје богатство. Зато нећу ни пристајати у Хавру, него у Марсељу. Мој други капетан Провансалац је, невадашњи служитељ моје породице, коме сам пишао на руку, те је нешто стекао. Кастануз ће имати моја упућетва како ће наново купити Лабастију, а ја ћу чинит продати посредовањем куће Монжевод. Моје новце оставићу у француској банци и вратићу се до вас правећи се да немам више него од прилике за један милион у трговачкој роби. Моје кћери држаће људи да имају по двеста хиљада франака мираза. Главни ће ми посао бити, да изберем онога зета, који ће бити достојан да наследи моје име, мој грб, моје титуле и да живи с нама; али објучи хоћу да су као ја и ти, опробани, стални, часни и поштени људи у сваком смислу. О теби,

старе мој, нисам никад ни часка посуњао. Ја сам мислио, да је моја добра и врла жена с твојом женом и тобом повукла испробајни плагт око моје кћери и да ћу моћи пољубац пуи наде дати чистом челу анђела који ми је остао. Ако сте Бетини Каролини умели сакрити погрешку, она ће имати новца. Ми смо војевали и трговали, па ћемо сад да се бацамо на пољоделство и ти ћеш ми бити нишан. Је ли ти по вољи? И тако, стари мој друже, на вољу ти, шта ћеш да радиш са мојом породицом, хоћеш ли ћутати или ћеш ми казати за то уписи. Ја се ослањам на твоју увиђајност, ти ћеш оно казати, што ти се буде свидело. За четири године дана могле су бити велике промене у карактерима. Теби остављам да просудиш јер се толико бојим од нежности моје жене спрам њених кћери. Збогом, стари мој Димеји. Реци мојим кћерима и мојој жени, да никад нисам пропустио љубити их од срца сваки дан, вечером и јутром. Друга, опет лична упутница од четрдесет хиљада франака, одређена је за моје кћери и моју жену међутим, до мога одаеса.

„Твој патрон и пријатељ,
„Карло Мишон.“

— Отац ти се враћа, рече госпоња Миљковица својој кћери.

— Одкуд знаш ти то, мати? зашта Модеста.

— Димеји би могао похитати тако само да нам ту новост донесе.

Удубљена у своје мисли није Модеста ни чула Димеја ни видела.

— Ура! викну потпунокр одмах е врата. Госпођо, пуковник никад није боловао и сад се враћа... враћа се на Миљову, лепом броду његовом, који ће са товаром, који ми помиње, вредити на осам до девет стотина хиљада франака; али он вам препоручује, да о томе нико ништа не говорите, јер му је срце већ увделено са несреће са нашом милостом малом покојницом.

— Тамо је он начинио места за један гроб, рече госпоња Миљковица.

— А ту несрећу приписује он, и туђе имати право, оној градивности младих људи за великим имањем... Мој спромак пуковник нада се да ће изгубљену овичицу затећи међу нама... Ми ћемо се међу собом радовати, нећемо никоме ништа рећи, па ни Латурнељу, ако је можно.

(Наставиће се)

Огласи

та је позивица позвала да иде у скупштинску радосно узвикнуло: „Хвала Богу
www.eparhija.rs: надати пивчине“. Има читаву
планина шкардала тога вечито пијаћог
пошине, али ми се и сами гушмамо да о
таковој моралној пропазици говоримо. На-
међу осталога види се, како је једном
приликом пијан трештев нагубно епитра-
хиз и њије црквене, те су после селџи-
наши и хтели да га туже, те неки
их молише и приклињаше да то не учин-
е, и они одустану од намере. Интере-
савитно је што се у неким најним уве-
рењима које позвати „виделовачка“ по-
мијара износи са потписом пијаћога по-
па, вели „да је трезвен“. Та баш то и
сведочи да је увек пијан, јер коме се
још меће у уверене „да је трезвен“. Но
наравно шта ти зна пијани по Станој-
ло. Шарабатала по помијари, лако могу
узети пијаном попу руку и потписати са
њоме шта хоћеју, он меће никада прот-
рествовати, јер се никада неће ни трез-
вити.

Тешко вама када се и пијаницама слу-
жите. Наславајте се на њих, то су вам
сигурни дирекци.

ИЗ СКУПШТИНСКЕ ЗГРАДЕ

7 Јуна 1882.

На данашњем састанку предсе-
давао је потпредседник Милан Ку-
јунџић. Од министара беху присутни:
Гараганин и Новаковић.

По обављеном прозиву констан-
товано је, да је свега на окупу
106 посланика.

За тим је известилац одбора за
преглед посланичких пуномоћја про-
читао извештај одборски о накнад-
но пријављеним посланицима, 14 на
броју. И за ове изборе важе они
исти разлози, које је је одбор на-
вео при оцени избора прво пријав-
љених 12 посланика од 31 маја, о
којима смо у недељном листу гово-
рили. Одбор предаже да се од о-
вих 14 посланика 11 приме а три
да се одбију и нови избори нареду.

Пошто је одборски извештај про-
читав, узне реч по Никола Крупе-
жевић и рече од прилике: кад смо
на прошлом састанку нашли, да су
за пуноважно решавање о овим
посланичким пуномоћјама нужни
112 (неки вичу 113) посланика, би-
ло је свега 19 интересованих по-
сланика. Но како су се сада прија-
вили још 12 посланика, то према
усвојеном рачуну излази да је до-
вољан број од 102 посланика за
решавање овог питања. (Гласови
тако је.) Како је дакле тај број до-
вољан, а нас има свега 106, то, по
моме мњењу, можемо приступити
раду. (Тако је.)

После кратке дебате, да ли да
се решава о пријављеним посла-
ницима укупно, или да се избор
сваког појединог посланика претре-
са, решено је да се о сваком из-
бору засебно решава. Тим начином
примљени су за посланике: Сима
Милетић за срез омолоци у округу
пожаревачком, Мил. Лицијанин, Бе-
ла Ђилковић, Јова Николић и То-
дор Стојановић. Против свих ових
избора од 15 маја има протеста и
жалбе. Код избора Ранка Тајсића
отвори се жешћа дебата. Драгомир
Рајковић тражио је да се тај избор
повишти, што постоји жалба, да је
у бирачком одбору био један ро-
ђак Ранков, што један од повереника
није био бирач, што је било прет-
ве и застрашивања и што су неки
гласали под оружјем. Рајковић је из-
међу осталога рекао, да ова скуп-
штина која стоји строго на законом
земљишту, не може примити у сво-
ју средину човека који је под прит-
иском изабран. Само потпуно сло-
бодан избор има вредности и т. д.

После Рајковића говорили су: Са-
ва Обрадовић, Љуб. Молеровић, Ђ.
Нешић, Ур. Кнежевић, Триф. Је-

ремић, Крупежић и Из. Пантелијћ,
— сви против Рајковића а за Ран-
ка. Нарочито је Крупежевић нагла-
сио, да би била недоследност пони-
штити избор Ранков, кад су примљ-
ени првих 5 посланика, против
којих такође постоје жалбе. Напо-
менуо је избор неготинског посла-
ника Тодора Стојановића, против
ког су се жалили 10 бирача да је
полиција претила и застрашавала
бираче. Кад, рече, ни смо се на
жалбу тих 10 бирача против поли-
ције обзирали, зар да уважимо жал-
бу 3 бирача који се жале да је
народ претио и застрашавано.

После тога устао је поново Ра-
јовић у одбрану свога предлога. Овај
други говор одликовао се жестоким
нападима против опозиције и бив-
ших опозиционих посланика. Рајо-
вић је најзад захтевао, да се Ран-
ко, ако му не повиште избора, бар
исклучи из скупштине дотле, док
се ствар не извиди.

Пошто се дебата закључи, стави
потпредседник Ранков избор на гла-
сање. Већина одлучују, да се Ран-
ко Тајсић прими за посланика.

После овог решено је без деба-
те о пријављеним посланицима, од
31. маја. Свих 12 посланика, од
којих 2 имају пуномоћје од пред-
седника бирачког одбора, један од
целог одбора, а 9 су без пуномо-
ћја, — примљени су једногласно и
о њима је укупно решавано. Та-
кође су о накнадно пријављених
14 посланика примљени 11, а три
избора су поништена. И о овоме је
укупно решавано.

После тога прочитао се указ,
којим се министар иностраних по-
слова овлашћује, да поднесе скуп-
штини на одобрење трговачки уго-
вор са Грчком закључен и потпи-
сан 19. маја о. г.

Иза овог настао је одмор, и за
то време *позвољени су 16 нових
посланика заклетву*. Ранко Тајсић
изишао је из скупштине дворане
чим је одмор наступио, те тако ни-
је положио заклетве.

Потпредседник закључивши са-
станак, изјави да ће извести по-
сланике кад ће бити идућа седница
и саопштити дневни ред.

ДОМАЋЕ ВЕСТИ

У недељу 6 ов. мес. било је после
свете литургије у саборној цркви бла-
годарење за срећан свршетак ове школ-
ске године у Богословији; а затим је у
присутству многих врло одличних гостју
прочитана класификација ученика у бо-
гословији и раздате награде одличним
ученицима. Свечаност ова у Богословији
започета је песмом: „царју небесни“ а
завршена лепом и језгритом беседом
г. Никанора, протосињела и ректора бо-
гословије. Ректор се оцињски опростио
с ученицима, који су свршили школу и
најискревије пожелло свима својим уче-
ницима здравље срећу и успех у раду
— Предавања у Богословији завршена
су овако рано због нужних генералних
оправака зграде богословијске.

Исправка

У једном од прошлих бројева нашег
листа штампан је један допис о Бого-
словији, који је био намењен за други
лист, те је само случајно ушао у наш
лист. Только у интересу обавештења.

Изишла је из штампе и може се доби-
ти у уредништву „Гласа Православања“
књижница:
„ВЛАДА ОД НАПРЕДЊАКА“
и
МИТРОПОЛИТ МИХАИЛ
(Гледите политичко). Београд штампарија код Св. Саве. Цена је књижници
40пар. дин.

Hogg, Pharmacien, rue Castiglione, 2. à Paris.

HUILLE DE HOGG

ХОГОВО УЉЕ
од трескине цигерице

Првеног дејства опробан већ више од 25 година, про-
тив *туберкуле, грипље, бронхита, назуба, кашља, скрбулозног*
болести, жљезда, кожних болести, отока слезине, белог прања и
уопште неможности и т. д. тако исто опробано као изврзан лек за слабу-
наву и нежну децу, који се врло лако узима.

Ваља се чувати од подражавања, која хоће да учини ово уље при-
јатнијим за узимање, а међутим оптерећава стомак и може имати често и
хржаве последице.

Да би сваки био осигуран од преваре и уверен да има *право уље од*
трескине цигерице и чисто под именом l' Huile de Hogg нека купије само
оно, које се продаје у *троугластим боцама* са именом Hogg као и пре-
поручком г. *Лесијера, шефа лежичара на факултету медицине у Паризу,*
хор се *налази на етикетки сваке боце.*

СТОВАРИНИТЕ У СВИМА ГЛАВНИМ ДРОГЕРИЈСКИМ ТРГОВИНАМА И АПОТЕКАМА.

МАТЕНИЈЕВ

ГИСХИБЛЕР

најчистији алкохолски
КИСЕЉАК

најбоље асталско и крепеће
пиће

опробано средство при кашљу, ератним
болестима, катару у стомаку и бешици.

ПАСТИЛЕ (шећер за сваривање)

Heinrich Mattoni, Karls-
bad (Böhmen). 19-45

ШЕШИРА ОД ПАНАМЕ

у великом избору и
КОФЕРА ПУТНИЧКИХ
у разним величинама има на свом
стваришту

трговина
МИЛОВАНОВИЋА И АНИЧИЋА
КЊАЗ МИХАИЛА УЛИЦА
бр. 139. 3-6

13. ЈУЛА ПО НОВОМ КАЛЕНДАРУ

почиње велика лутрија у сребру,
ујемска владом војводе Брунсви-
ка, подељена на шест засебитних
вучења, са добитцима у свему од
10 милиона и 402.000 немачких
марана.

Добитци се деле на *највеће од*
450.000, 1. особити од 300.000, 1.
150.000, 1. од 100.000, 1. од 70.000,
3 по 50.000, 1. од 40.000, 5 по
30.000, 2 по 25.000, 2 по 20.000,
11 по 15.000, 2 по 12.000, 22 по
10.000, 1 од 8.000, 4 по 6.000, 65 по
5.000, 3 по 4.000, 107 по 3.000,
313 по 2.000 и т. д. и т. д.

Потписаној банкарској кући по-
верена је продаја *оригиналних жре-*
бова (дозова), који су јој послати
за речено прво вучење под ус-
ловима:

16.80 мр. или 21 фран. —
за једну *целу оригиналну лозу*
8.40 мр. или 10.50 фран.
за $\frac{1}{2}$ оригиналне лозе
4.20 мр. или 5.25 фран. за
 $\frac{1}{4}$ оригиналне лозе

Заменичи програми и извештаји
о вучењу пиљу се *безплатно.*
Све наруџбине извршују се та-
чно, и ко хоће да учествује у тој
сребрној лутрији, умољава се да се
обрати *непосредно и што скорје*
главној писарници *Тодора Шелера,*
банкора у Брунсвику.

КЕСА ЗА БАКАЛЕ И ДУВАНЦИЈЕ

Разне величине може се добити у
штампарији код „Св. Саве.“ кнез
Мих. Улица бр. 4. Поручбине из
унутрашњости шаљу се писма на
горњу адресу. 6-6

ВИНСКА МАНИПУЛАЦИЈА

учи се практички из ново изишавше књи-
ге *Receptbuch*, којој је садржина:
Упут за *облагорођење кисели, природни*
вина. Производња вина без грозља: Из
старог устајаног вина (од 100 литара
направити 1000 литара) направити како
јевтино кућевно пиће, тако и фино вино
у флашама и то додавајући подпуно
здраве ствари, даље производња врло
доброт вина од воћа, винског сирвета,
сирћетног шпирита, ракије, рума, алкера,
слатког од воћа, квасца, мириса, меда-
цински шпиртова, балсама, сауна и пре-
ко 1000 разни трговачки артикла, који
дају добити више по 100%. Цена 3. еор-
ринте. Поруче само за готово или на
поштанску повлаку ваља управити на
Marie Hrdlicka
7-12 k. k. priv. Inhaberin
Wien, Wieden, Hauptstrasse № 36. I. Stock.

Београдска стрељачка дружина

Пошто на сазвагом главном скупу 2
Маја тек. год. није био довољан број
чланова за решавање, то је, на основу
чл. 30 устројства друштвеног, објављен
други скуп на дан 9 истог месеца, на ко-
ме је изабрата нова управа, и то:
За председника г. Милутина Јовановић
цуконик, за потпредседника г. Петар Ри-
стић угоститељ; за деловођу г. Михаило
Поповић писар мин. финансије; за бла-
гајника г. Милан П. Живковић писар мин.
финансије; за одборника г. г. Др. Ј. Хо-
лећ потпуковник; Јов. Смуђ мајор; Јов.
Љкић рачунописач главне контроле;
Максим Антијевић јувелир, и Милан
Банковић бравар.
За прегледање рачуна друштвених иза-
брани су г. г. Петар Пајић капетан, и
Петар Петровић трговац.
Овом приликом умољавају се г. г. чла-
нови да улог за ову годину положе дру-
штвеном благаяјнику.
Гађање продужиће се и даље: недељом
и четвртом тачно од 3½ сах. по подне.
26 Маја 1882 год.
у Београду.
3-3

au Bureau principal
de THEODOR SCHELLER, Banquier
Brno, in der (Allemagne).

$\frac{1}{4}$ жреба стоји за:

I класу	4.20 марке или 5.25 фран.
II "	4.20 " " 5.25 "
III "	6.30 " " 7.88 "
IV "	6.30 " " 7.88 "
V "	6.30 " " 7.88 "
VI "	4.20 " " 5.25 "

Половине и цели жребови пре-
ма томс. бр. 72. 2-8

КАРТУЧЕ, КОЊИ И ПРИВОР.

Имам више комада добрих *затворених*
и *отворених каруча са коњима и амо-*
нима. Сем тога, један *пар добрих амо-*
ва; једно половно седло; једног коња за
јахање и телгење, и једна проста жола.
Ко је вољан шта да купи, нека се из-
води обратити

СОФИЈИ

УДОБИ ПОЧ. ГАРБЕ КОЛОНИЈА, ФЛАКЕРА
у старој фабрики
до панаушког гроба
бр. 137. 3-3